

Valtuustoaloite

Jatkoaloite 2021 esittämäämme pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan liittyen.

Eteläisen lin alueella tulee selvittää ja kartoittaa lin elintärkeiden ja välttämättömien pohjavesialueiden ja veden pumppaamoiden läheisyyteen suunniteltujen ja jo toteutettujen toimintojen kuten tuulipuistojen, maa-aineslupien, veto-ojien ja hiekanottoaikkojen kokonaistilanne.

Perustelut:

1. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on kumonnut 19.8.2024 päätöksellä 1341/ 2024 lin kunnanvaltuuston Kovasinkankaan tuulivoimapuiston yleiskaavasta 6.2.2023 tekemän päätöksen. Hallinto-oikeus on katsonut, että kaavassa annetut pohjavesimääräykset eivät poista yleiskaavan mahdollistavan rakentamisen pohjavesivaikutuksiin liittyvää epävarmuutta. Asiassa ei voida riittävästi varmistua alueen pohjavesimuodostumien laajuudesta ja yleiskaavan mahdollistaman rakentamisen vaikutuksista pohjaveteen. Myös ELY on pyydetyssä lausunnossaan korostanut tuulivoimarakentamiseen ja käyttöön liittyviä riskejä rannikon läheisyydessä.

Kun yhdistetään prosessin aikana GeoWorkin tekemät tutkimuksen tulokset, Oulun yliopiston geofysikan laitoksen aikanaan tekemät mittaukset, pohjavesialueiden rajat, alueella sijaitsevat pohjavesilammet, järvet ja sekä pohjavedellä täyttyneet hiekkakupat voidaan jo havaita, että alue on yhtenäinen alue, jossa pohjavesi on pinnassa. Kun alueelle merkitään vielä Kovasinkankaan tuulimyllyjen paikat, voi todeta, että mikään ei tue tämän puiston rakentamista pohjavesialueiden läheisyyteen. (liitteenä 1 yhdistetty kartta)

Pohjaveden ja iiläisten juomaveden turvaaminen tulee olla kunnassa ja lin Vesiliikelaitoksella prioriteetti yksi. Esitämme että Kovasinkankaan tuulipuiston kaavoitusta ei enää käynnistetä uudelleen.

2. Kuntalaiset ovat erittäin huolestuneita ja järkyttyneitä **Matkakankaalla** vasta kaivetun uuden, suuren ja syvän veto-ojan vaikutuksista alueeseen ja pohjavesitilanteeseen. Uusi veto-oja kulkee alueen eteläistä laitaa pitkin läpäisten Matkakankaan. Tästä vesi jatkaa matkaansa Matkasuolle. Matkakankaan metsätien alittava uusi putki on halkaisijaltaan puoli metriä. Matkasuolla veden pinta on noussut ja mm. Meriänjärvessä ja hiekkamontuissa laskenut. Kaivannolta virtaava vesi on kuljettanut hiekkaa, joka täyttää ojan pohjan. On selvää, että kun Meriänjärvi ja Matolampi ovat pohjavettä niin uuden veto-ojan kautta ollaankin nyt ohjaamassa pohjavettämme Liesojan kautta mereen. Kuvakooste liitteenä 2.

Kuntalaiset ovat ilmoittaneet Matkakankaan alueen tilanteesta Oulunkaaren ympäristöpalveluihin ja Ely:lle ja lähettäneet liitteenä olevat kuvat alueesta. Toiminnan

harjoittajalla on myönnetty hiekanottolupa 2023. Ympäristöpalvelujen mukaan toiminnan harjoittaja on saanut kehotuksen estää pohjaveden pääsy Matolammesta ja Meriänjärvestä hiekanottoalueelle, puhdistaa ojat hiekasta ja tehdä asiasta selvitys. Jatkotoimenpiteiden ja selvitysten jälkeen lupa voidaan viranomaisten mukaan tarvittaessa muuttaa. Toivomme lin kunnan ja lin vesiliikelaitoksen ottavan kokonaisvaltaisesti kantaa eteläisen lin pohjavesialueen tilanteeseen ja pohjaveden suojelemiseen ja juomaveden turvaamiseen.

- Vesi on ihmisoikeus ja vesihuolto välttämättömyyspalvelu.** Veteen liittyvät haasteet ja riskit uhkaavat enenemässä määrin yhteiskuntien vakautta ja taloutta. Vesihuolto on yhteiskunnan välttämättömyyspalvelu, johon liittyy terveydensuojelun, yhdyskuntakehityksen ja ympäristösuojelun näkökulmat. Vesivaroja ei ole syytä pitää itsestäänselvyytenä vaan ennalta ehkäisevää työtä vesivarojen turvaamiseksi ja pinta- ja pohjavesien kestävästä käytön varmistamiseksi on tehtävä koko ajan.
- Vesivastuullisuus koskee julkisen sektorin lisäksi myös yrityksiä.** Suomalaisyrityksille on asetettu 2021 Valtioneuvoston taholta tavoite tulla maailman vesivastuullisimmaksi 2030 mennessä. (Vesivastuullinen Suomi 2030- parhaat käytänteet, ohjauskeinot ja toimintamallit, 2021.)
- Kunnassa ollaan laatimassa Vesienhoidon järjestämistä koskevan lain 19.12.2014/1263 mukaisesti pohjavesialueen suojelusuunnitelman alueelle, johon kohdistuu pohjaveden tilaan merkittävästi vaikuttavaa toimintaa.** Suojelusuunnitelman tavoitteena on ennalta ehkäistä pohjaveden laadun heikkeneminen ja turvata alueen pohjaveden määrällinen tila. Tärkeää on pohjavesistä riippuvaisten maa- ja pintavesiekosysteemien huomioiminen. Tavoitteiden saavuttamiseksi tulee saada kattavaa tietoa 1) pohjavesialueiden maaperä- ja pohjavesiolosuhteista, pohjaveden tilasta sekä nykyisestä ja suunnitellusta maankäytöstä, 2) tiedot alueella sijaitsevista vedenottamoista ja alueen pohjaveden merkityksestä vedenhankinnan kannalta, 3) tiedot vedenottamoiden suoja-alueita koskevista vesilain mukaisesta päätöksestä ja arvio päätöksen tarkistamistarpeesta tai tarpeesta hakea suoja-alueen määräämistä, 4) tiedot pohjaveden pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista ja arvio toimenpiteistä pilaantumisen vaaran vähentämiseksi sekä 5) tiedot muista pohjavesien suojelun kannalta merkityksellisistä seikoista.

Pohjavesialueiden ja vedenottamoiden suojelusuunnitelmassa tulee ottaa huomioon eteläisen lin pohjavesialueen kokonaisvaltainen tilanne. Tälle alueella tehdään ja ollaan suunnittelemassa useita sellaisia toimintoja, jotka merkittävästi vaikuttavat pohjavesialueelle. Alueelle ei tule ennen kokonaisvaltaisen suunnitelman valmistumista suunnitella riskialttiita pohjavettä vaarantavia toimintoja eikä rakentaa tuulivoimapuistoja.

lissä 23.09.2024

lin Vihreiden valtuustoryhmä

Aila Paaso

Eija Alaraasakka